

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучасні ринкові умови господарювання суб'єктів підприємництва характеризуються динамічністю різних економічних, політико-правових, демографічних та соціально-культурних чинників, які впливають на ефективність їхньої діяльності. За цих умов, досить важливим завданням в процесі функціонування економічних суб'єктів є визначення стану їхньої економічної безпеки. Достатньо аргументовану позицію щодо теоретичного аспекту економічної безпеки інтерпретує Н.П. Карачина, в якій розглядає економічну безпеку на п'ятьох рівнях господарювання. Зобразимо це на рисунку 1 [1, с.35].

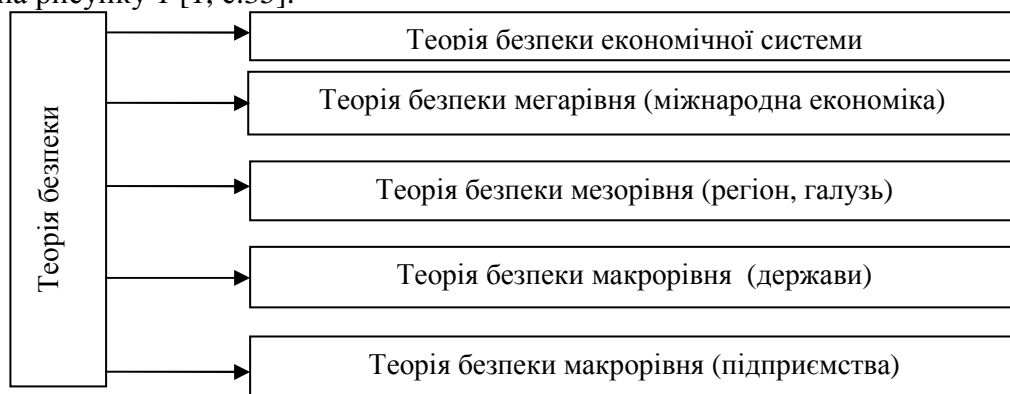

Рис. 1. Базові теорії поведінкової концепції безпеки розвитку підприємства

Існує низка дефініцій цієї економічної категорії, однак, ми вважаємо, що найбільш ґрунтовно зміст «економічної безпеки» трактує О.В. Ареф'єва, де описано це явище як такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технологій, техніки та устаткування, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їхнє використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) [2, с.98]. Схематично проілюструємо економічну безпеку суб'єктів господарювання на рисунку 1.

Рис.1 Узагальнена схема економічної безпеки підприємства

Звідси видно, що економічна безпека підприємства піддається впливам (загрозам),

небезпекам) зовнішніх та внутрішніх чинників. Узагальнені внутрішні і зовнішні небезпеки наведені у таблиці 1 [1, с.334].

Таблиця 1

Чинники, які впливають на економічну безпеку суб'єктів господарювання

Внутрішні небезпеки	
Реальні загрози	Потенційні загрози
Критичний стан основних фондів; низький рівень кваліфікації працівників, недостатній рівень заробітної плати; недостатній рівень платоспроможності; значення споживчого попиту на продукцію; спад виробництва, зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції; переважання в діяльності управлінських структур особистих інтересів; недосконалість систем і методів управління.	Зниження інноваційної активності, проблема неплатежів, значна частка дебіторської заборгованості; недостатній рівень захисту інформації, що є комерційною таємницею; низький рівень впровадження екологічно безпечних технологій або повна їх відсутність; зростання рівня викидів небезпечних речовин в атмосферу.
Зовнішні небезпеки	
Реальні загрози	Потенційні загрози
Відсутність державного фінансування; свідомі чи несвідомі несприятливі дії окремих посадових осіб органів державної влади; низька ефективність реальної системи оподаткування; недостатність правового забезпечення діяльності підприємств, криміналізація економіки, відкритість внутрішнього ринку для імпорту.	Політична та економічна нестабільність держави, відсутність та недостача іноземних інвестицій; зниження інвестиційної активності; велика боргова залежність держави; неефективність використання паливно-енергетичних ресурсів, відсутність досконалого конкурентного ринку, структурна деформація в економіці, погіршення стану науково-технічної сфери, нерациональна структура регіонального бюджету, неефективність антимонопольної політики та механізмів державного регулювання природних монополій; неефективність використання паливно-енергетичних ресурсів.

Оцінка впливів зовнішнього і внутрішнього середовища виступає важливою складовою визначення безпеки підприємства. Безпеку підприємства за станом поділяють на: стан безпеки та стан критичної безпеки. Методичні підходи оцінювання економічної безпеки на основі визначених внутрішніх і зовнішніх загроз (небезпек, впливів) формують систему показників ідентифікації стану захисту від загроз (коефіцієнт зносу, індекс чисельності працівників, коефіцієнт покриття, індекс чистого доходу від реалізації, чистий прибуток). Результати цих показників стають базою при розрахунках визначення стану економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Карачина Н.П. Поведінкова концепція безпеки розвитку машинобудівних підприємств: дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємством (за видами економічної діяльності) / Наталія Петрівна Карачина. – Національний університет «Львівська політехніка», 2011. – 576 с.
2. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1. – С. 98-103.